

**RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)**

dokonanej w dniach 2-3 marca 2018.

na kierunku lekarskim

prowadzonym

**na Wydziale Lekarskim w Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera
w Bydgoszczy**

Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
1. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
Dobre praktyki	10
Zalecenia	11
Brak.....	11
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	11
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	11
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	18
Dobre praktyki	18
Zalecenia	18
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	19
3.1 Projektowanie i zatwierdzanie programów kształcenia w CM im. L. Rydygiera jest procesem wielostopniowym.....	19
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	21
Zalecenia	22
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	22
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	22
Dobre praktyki	25
Nie zidentyfikowano	25
Zalecenia	25
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	25
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	25
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	27
Dobre praktyki	27
Zalecenia	27
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	27
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	27
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	28
Uczelnia stwarza studentom możliwości kontaktów międzynarodowych, realizacji w Uczelni części efektów kształcenia w języku angielskim, jak również nabywanie wiedzy,	

umiejętności i kompetencji za granicą. Mocną stroną jest sposób motywowania studentów do uczestniczenia w programie wymiany studenckiej, efektem czego jest duża liczba studentów uczestniczących w programie Erasmus+.	28
Dobre praktyki	28
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	28
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7	28
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	31
Dobre praktyki	31
1. Realizacja Kształcenia Praktycznego na VI roku w jednostkach ochrony zdrowia posadowionych w różnych miastach w Polsce.	31
Zalecenia	31
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	31
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8	32
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	34
Dobre praktyki	35
Zalecenia	35
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny	35
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	....Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)	....Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)	....Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. n. med. Bożena Czarkowska-Pączek, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. n. med. Piotr Kurnatowski, członek PKA
2. prof. dr hab. n. med. Mansur Rahnama, ekspert PKA
3. mgr Anna Wawrzyk – ekspert wskazany przez pracodawców
4. mgr Jakub Kozieł, ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
5. Bartłomiej Majewski, ekspert studencki

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku lekarskim prowadzonym na Wydziale Lekarskim w Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2017/2018. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz kolejny. W wyniku poprzedniej oceny programowej przeprowadzonej w roku akademickim 2010/2011, Uczelnia otrzymała ocenę pozytywną z terminem przeprowadzenia następnej oceny w roku akademickim 2017/2018. Zalecono wówczas rozważenie powołania Rad Pedagogicznych, a także wprowadzenie realnej możliwości konsultacji z nauczycielami akademickimi. Ocena realizacji zaleceń PKA zostanie uwzględniona w dalszej części raportu. Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą dotyczącą ocen programowych dokonywanych przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię, natomiast Raport Zespołu Oceniającego opracowano w oparciu o dokumentację przedstawioną w toku wizytacji, ocenę zaplecza dydaktycznego, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, nauczycielami akademickimi oraz studentami, a także przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, oraz analizę wybranych prac etapowych i hospitacje zajęć ze studentami.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia).

Nazwa kierunku studiów	lekarski	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Jednolite studia magisterskie	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	dziedzina nauk medycznych / dyscypliny biologia medyczna medycyna	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	12 semestrów 360 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych / liczba godzin praktyk	600	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	-----	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	lekarz	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	48	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	1178	204
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	5999	5999

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

1. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1 Koncepcja kształcenia na kierunku lekarskim prowadzonym w *Collegium Medicum* im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu jest zgodna ze *Strategią Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu na lata 2011-2020* uchwaloną przez Senat Uczelni (Uchwała Nr 56/2014 z dnia 15 kwietnia 2014 r.) oraz *Misją Wydziału Lekarskiego* uchwaloną przez Radę Wydziału (Uchwała 3719/2015 z dnia 25 lutego 2015 r.), dokumentami upublicznionymi na stronie internetowej. Realizowane są wszystkie cele strategiczne w obszarze A- Nauka, B- Kształcenie, C- Zarządzanie. W obrębie obszaru B, celami strategicznymi są: umocnienie pozycji UMK jako jednego z czołowych ośrodków w Polsce, zapewniających najwyższą jakość kształcenia oraz doprowadzenie do istotnego zwiększenia umiędzynarodowienia studiów; poprawa atrakcyjności studiów, stworzenie warunków do osiągnięcia większego stopnia konkurencyjności absolwentów na rynku pracy; ugruntowanie pozycji Uniwersytetu jako ośrodka wszechstronnego rozwoju studentów (wiedza, umiejętności, kultura, sport), który kształtuje postawy wrażliwe społecznie. Koncepcja kształcenia realizuje cele polityki jakości, czego gwarantem jest sprawnie działający System Zapewnienia Jakości Kształcenia i działający w jego ramach Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia. Koncepcja kształcenia uwzględnia najnowsze osiągnięcia w dziedzinie medycyny i jest zorientowana na potrzeby otoczenia, w tym potrzeby rynku pracy (zapoznavanie studentów z nowoczesnym sprzętem diagnostycznym, aktualnymi metodami diagnozowania i leczenia chorych).

Uczelnia uwzględnia w koncepcji kształcenia standardy określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia MNiSW z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U 2012, poz. 631). Zgodnie z wymaganiami standardów przewidziana jest, do realizacji w trakcie poszczególnych lat studiów, autonomiczna oferta ponadstandardowa obejmująca 57 tematów zajęć, realizowanych głównie w postaci ćwiczeń, w modułach 15, 30 lub 60 godz., łącznie w wymiarze 300 godz. W koncepcji kształcenia, jej realizacji oraz rozwoju uwzględniono umiędzynarodowienie procesu kształcenia (m.in. wymiana studentów i pracowników w ramach programu Erasmus + oraz umów dwustronnych, prowadzenie English Division). Studia realizowane są w języku polskim w formie studiów stacjonarnych i studiów płatnych, które nazywane są niestacjonarnymi. Studenci obu tych form studiów studiują według tego samego programu i planu studiów.

W ustalaniu koncepcji kształcenia bierze udział Wydziałowa Komisja Programowa. Zadaniemi tej Komisji są m. in. weryfikacja programów nauczania pod względem zgodności z obowiązującymi standardami kształcenia, opiniowanie wniosków dotyczących zmiany

liczebności studentów w grupach ćwiczeniowych, analiza wniosków kierowników jednostek dydaktycznych w sprawie zmian programowych i przedstawianie propozycji zmian Radzie Wydziału. Interesariusze zewnętrzni (19) i wewnętrzni (6) tworzą Radę Pracodawców Kierunku Lekarskiego, która zgodnie z Aktem zawiązania z dn. 29.03.2017 r. ma zajmować się m.in. poprawą jakości kształcenia oraz zmianami planów i programów kształcenia, pogłębianiem kontaktu między studentami a przyszłymi pracodawcami i nawiązywaniem współpracy naukowej, a także wykorzystywaniem programu praktyk zawodowych do przeprowadzenia oceny merytorycznej oraz kompetencji przyszłego kandydata na pracownika w zakładzie pracy.

W realizowanym do roku akademickiego 2016/2017 programie kształcenia wyodrębniono, zgodnie ze standardem, następujące moduły: Moduł kształcenia I - nauki morfologiczne (anatomia, histologia, embriologia); Moduł kształcenia II - naukowe podstawy medycyny (biofizyka, biologia molekularna, biochemia z elementami chemii, fizjologia cytofizjologia, elementy patofizjologii, informatyka i biostatystyka); Moduł kształcenia III - nauki przedkliniczne (genetyka, mikrobiologia, immunologia, patologia, farmakologia z toksykologią); Moduł kształcenia IV - nauki behawioralne i społeczne z elementami profesjonalizmu (socjologia medycyny, psychologia lekarska, etyka lekarska, historia medycyny, elementy profesjonalizmu); Moduł kształcenia V - nauki kliniczne niezabiegowe (pediatria, choroby wewnętrzne, neurologia, geriatryka, psychiatria, dermatologia, onkologia, medycyna rodzinna, choroby zakaźne, rehabilitacja, diagnostyka laboratoryjna, farmakologia kliniczna); Moduł kształcenia VI - nauki kliniczne zabiegowe (anestezjologia i intensywne terapie, chirurgia ogólna, ortopedia z traumatologią, medycyna ratunkowa, chirurgia onkologiczna, ginekologia i położnictwo, urologia, otorynolaryngologia, okulistyka, neurochirurgia, transplantologia, diagnostyka obrazowa); Moduł kształcenia VII - prawne i organizacyjne aspekty medycyny. (higiena, epidemiologia, zdrowie publiczne. prawo medyczne, medycyna sądowa); Moduł kształcenia VIII - praktyczne nauczanie kliniczne; Moduł kształcenia IX - zajęcia fakultatywne; Moduł kształcenia X - praktyki; Moduł kształcenia – Zajęcia z wychowania fizycznego.

Począwszy od roku akademickiego 2017/2018 r. program uległ całkowitej modyfikacji - kształcenie oparto o oryginalną koncepcję kształcenia modułowego i wprowadzono LXXXI modułów, m.in. Moduł kształcenia I - A. WSTĘP DO NAUCZANIA MEDYCYNY; Moduł kształcenia II - B. NAUKOWE PODSTAWY WSPÓŁCZESNEJ MEDYCYNY; Moduł kształcenia III - C. KOMÓRKA- PODSTAWOWA JEDNOSTKA ŻYCIA; Moduł kształcenia IV - D. i I. ANATOMIA; Moduł kształcenia XI i XVII - L. i T. DROBNOUSTROJE I PASOŻYTY W ŻYCIU CZŁOWIEKA; Moduł kształcenia XII - M. MEDYCYNĄ WOBEC ŻYCIA CZŁOWIEKA; Moduł kształcenia XVIII - U. OD POCZĘCIA DO ŚMIERCI; Moduł kształcenia XIX - W. ZDROWIE PUBLICZNE Z ELEMENTAMI HIGIENY I EPIDEMIOLOGII; Moduł kształcenia XX - Y. KORZENIE MEDYCYNY; Moduł kształcenia XXI - Z. NAUKA W SŁUŻBIE MEDYCYNY; Moduł kształcenia XXII - AA. WPROWADZENIE DO PATOLOGII; Moduł kształcenia XXIII - AB. DUCHOWOŚĆ W MEDYCYNIE. Moduły zajęć, ich sekwencja i liczba realizowanych godzin w planie studiów zostały wyodrębnione prawidłowo. Zdaniem ZO PKA przyjęte założenia kształcenia modułowego zapewniają koordynację poziomą i pionową pomiędzy nauczaniem przedmiotami, co pozwala na kompleksowe omawianie zagadnień i zapobiega

powtarzaniu treści programowych. Taki układ programu zwiększa efektywność osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia.

Na Wydziale Lekarskim CM UMK przyjęto oryginalną koncepcję Praktycznego nauczania klinicznego na VI roku studiów, które prowadzone jest nie tylko w jednostkach CM w Bydgoszczy, ale także w jednostkach ochrony zdrowia na terenie całego kraju, co umożliwia studentom osiągnięcie efektów z zakresu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji zawodowych przyszłego lekarza w relacji *mistrz – uczeń*, albowiem najczęściej są one nabywane w relacji 1:1 lub 1:2. Ten etap kształcenia zakończony jest formą komisyjnej oceny poziomu opanowania wiedzy oraz kompetencji w zakresie określonym przez efekty kształcenia, plan i program studiów na kierunku lekarskim.

1.2. Zarówno z Raportu Samooceny, jak i z informacji uzyskanych przez ZO PKA podczas wizytacji wynika, że na Wydziale są prowadzone prace naukowe w dyscyplinach naukowych medycyna i biologia medyczna, do których odnoszą się efekty kształcenia.

W projektowaniu programu kształcenia na ocenianym kierunku, jak również w jego realizacji i doskonaleniu wykorzystywane są wyniki badań naukowych realizowanych w ramach finansowania, m.in. przez NCN, MNiSW, NCBiR; są to 1. unikalne badania dotyczące wykorzystania nowoczesnych technik medycyny regeneracyjnej w urologii z wykorzystaniem komórek macierzystych oraz różnego rodzaju biomateriałów; 2. innowacyjne badania dotyczące leczenia przeciwpłytkowego, w tym badania kliniczne, metodologiczne i eksperymentalne na modelach zwierzęcych; 3. badania genetyczne rewolucjonizujące onkologię hematologiczną i orzecznictwo sądowe; 4. badania dotyczące nowych zastosowań znanych terapii; 5. badania dotyczące zastosowania zaawansowanych narzędzi statystycznych do wyznaczania standardów leczenia i diagnostyki. Studenci Wydziału są zaangażowani w działalność naukową i są współautorami prac w znaczących czasopiśmie. W ostatnich 5 latach opublikowano 42 artykuły, w których studenci są współautorami, o łącznym IF=118,179. Pracownicy Wydziału współpracują w zakresie projektów naukowych z ośrodkami zagranicznymi, m.in. z Inova Heart and Vascular Institute (USA), University of John Hopkins, Baltimore (USA), Department of Cardiology, Multimedica IRCSS, Milan (Włochy), Medicine, Heinrich-Heine-University, Düsseldorf (Niemcy), University Nijmegen Medical Center, Nijmegen (Holandia), Invasive Cardiology, National Research Council Institute of Clinical Physiology, Pisa (Włochy) oraz krajowymi, m.in. Instytutem Biopolimerów i Włókien Chemicznych z Łodzi, Instytutem Podstawowych Problemów Techniki PAN z Warszawy, Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym Policji, Uniwersytetem Jagiellońskim w Krakowie, Warszawskim Uniwersytetem Medycznym, Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie, Instytutem Fizjologii i Patologii Słuchu oraz Światowym Centrum Słuchu w Kajetanach, co przy profilu ogólnoakademickim ma istotne znaczenie dla procesu kształcenia.

1.3. Wydział stawia sobie za cel kształcenie studentów na najwyższym poziomie, zapewniając możliwość zdobywania umiejętności w stale rozbudowującej się i unowocześnianej bazie dydaktycznej m.in. w świetnie wyposażonym w najnowocześniejszy sprzęt Centrum Symulacji Medycznych i w Centrum Komunikacji Klinicznej.

Efekty kształcenia zdefiniowane dla modułów zajęć tworzących program studiów, w tym dla praktyk, są zgodne z efektami kształcenia określonymi dla ocenianego kierunku w standardach kształcenia dla kierunku lekarskiego (Rozporządzenie MNiSW z dnia 9 maja 2012 r. poz. 631); efekty są jasno i zrozumiale sformułowane. Efekty kształcenia określone dla dodatkowej oferty programowej są spójne z efektami kształcenia określonymi w standardach kształcenia.

W zbiorze efektów kształcenia znajdują się efekty w zakresie znajomości języka obcego. Efekty kształcenia dla studiów prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej są identyczne.

Władze Wydziału oraz poszczególni nauczyciele akademicy w procesie kształcenia skupiają się głównie na obszarze obejmującym zakres merytoryczny prowadzonych przedmiotów (zgodnie ze specjalizacją posiadaną przez nauczyciela). Brak jest zasadniczego wpływu kadry na kształt programu kształcenia, ponieważ jest on ograniczony obowiązującymi standardami kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia, metody kształcenia oraz plany rozwoju kierunku są zgodne z misją i strategią Uczelni i uwzględniają najnowsze osiągnięcia w dziedzinie medycyny, a także zorientowane są na potrzeby otoczenia, w tym potrzeby rynku pracy. Zakładane efekty kształcenia są zgodne ze standardami określonymi w Rozporządzeniu MNiSW. W 2015 r. Uniwersytet Mikołaja Kopernika, którego strategicznym wydziałem jest Wydział Lekarski, został wyróżniony możliwością posługiwania się prestiżowym logo HR Excellence in Research. Najważniejsze kierunki badawcze i osiągnięcia naukowe Wydziału Lekarskiego CM UMK w latach 2013-2017, w które zaangażowani są studenci ocenianego kierunku dotyczą m.in. 1. wykorzystania nowoczesnych technik medycyny regeneracyjnej w urologii; 2. leczenia przeciwpłytkowego (w tym badania kliniczne, metodologiczne i eksperymentalne na modelach zwierzęcych); 3. badań genetycznych rewolucjonizujących onkologię hematologiczną i orzecznictwo sądowe (w tym wykazanie dziedzicznego podłoża nowotworów mieloproliferacyjnych, opracowanie metod predykcji pochodzenia biogeograficznego nieznanymi osobami na podstawie badania jednonukleotydowych polimorfizmów DNA); 4. zastosowania zaawansowanych narzędzi statystycznych do wyznaczania standardów leczenia i diagnostyki; 5. nowych zastosowań znanych terapii.

Dobre praktyki

1. Autorska koncepcja kształcenia modułowego, w której na podstawie obowiązującego standardu kształcenia wyodrębniono nie poszczególne przedmioty, tak jak miało to miejsce dotychczas, a moduły zapewniające koordynację nauczanych treści i zwiększające efektywność osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia.
2. Oryginalna koncepcja realizacji zajęć Praktyczne nauczanie kliniczne w semestrze XI i XII, polegająca na prowadzeniu nauki w różnych szpitalach na terenie całej Polski,

co umożliwi ugruntowanie wiedzy, umiejętności i kompetencji w systemie 1 lekarz - 1-2 studentów.

Zalecenia

Brak

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.

2.1. Program studiów dostosowany jest do realizacji kształcenia zgodnie ze standardami dla kierunku lekarskiego określonymi przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz z przepisami dotyczącymi ramowego programu kształcenia praktycznego dla ocenianego kierunku określonymi przez Ministra Zdrowia w rozporządzeniu z dnia 30 lipca 2012 roku w sprawie ramowego programu zajęć praktycznych oraz sposobu ich odbywania, dokumentowania i zaliczania (Dz.U. z 2012 r. poz. 900.). Program studiów zatwierdzony został Uchwałą Rady Wydziału Lekarskiego nr 4034/2016/ z dnia 18.05.2016 po zasięgnięciu opinii Rady Uczelnianej Samorządu Studenckiego (przedstawiono dokument akceptujący program). Program ten przewiduje 5-letni cykl kształcenia w zakresie określonym w standardzie kształcenia oraz realizację praktycznego nauczania klinicznego na roku szóstym. Praktyczne nauczanie kliniczne obejmuje zajęcia w zakresie przewidzianym standardami.

Liczba punktów ECTS możliwa do uzyskania w trakcie cyklu kształcenia wynosi 360. Nakład pracy studenta wyrażony punktami ECTS jest oszacowany prawidłowo. Nakład pracy studenta w poszczególnych przedmiotach określają nauczyciele akademicy przygotowujący sylabusy, następnie jest on weryfikowany na posiedzeniach Rady Programowej, w której uczestniczą też studenci. Stosowany system ECTS jest zgodny ze standardami kształcenia dla ocenianego kierunku.

Studenci studiów stacjonarnych i studenci studiów niestacjonarnych studiują według tego samego programu studiów. Wydział zapewnia studentom wybór przedmiotów fakultatywnych, za które student otrzymuje 19 pkt. ECTS. Oferta zajęć fakultatywnych obejmuje 57 różnych tematów, które realizowane są w większości przypadków (49/57) w postaci ćwiczeń lub zajęć praktycznych w wymiarze od 15 do 60 godzin, zarówno z przedmiotów przedklinicznych, jak i klinicznych; efekty kształcenia dla zajęć fakultatywnych są spójne z kierunkowymi efektami kształcenia. Jako zajęcia fakultatywne realizowane są m.in. takie tematy jak: *Biomarkery o wysokiej użyteczności klinicznej we wczesnej diagnostyce chorób cywilizacyjnych, Umiejętność posługiwania się głosem sukcesem wystąpień publicznych, Projektowanie diet leczniczych, wspólne gotowanie, Techniki psychologiczne poprawiające jakość relacji lekarza z pacjentem i jego rodziną, Rośliny*

lecnicze, Rysunek sposobem na odreagowanie stresu w pracy lekarza. W nowym programie studiów oprócz zajęć fakultatywnych przewidziano zajęcia do wyboru. Zdaniem ZO PKA nazewnictwo przedmiotów w większości przypadkach jest niewłaściwe, a mianowicie zawiera nazwę przedmiotu i rozszerzenie "dla zainteresowanych", "dla pasjonatów", "zajęcia rozszerzone", np. Przedmiot EE - Neurologia dla zainteresowanych; Przedmiot EF - Problemy psychiatryczne współczesnego człowieka - zajęcia rozszerzone; Przedmiot GD - Endokrynologia i diabetologia dla zaawansowanych, a w niektórych przypadkach nazwa przedmiotu do wyboru jest tożsama z nazwą przedmiotu obligatoryjnego, np. Histologia, Parazytologia.

Treści programowe są zgodne z aktualnym stanem wiedzy, wynikami badań w dyscyplinie medycyna i biologia medyczna. Są one także spójne z efektami kształcenia określonymi w standardach dla ocenianego kierunku. Treści kształcenia podano w *Sylabusie przedmiotu*. Należy zwrócić uwagę, że sylabusy są opracowane wg wzoru opracowanego dla całego UMK, jednak nie wszystkie zawierają potrzebne informacje, np. brak jest podanych efektów kształcenia, zgodnie z załącznikiem nr 1 do Uchwały Senatu UMK z 20.06.2017 r. Zastrzeżenie to dotyczy m.in. takich przedmiotów jak: Radiologia, Choroby płuc, Neurologia, Mikrobiologia, Podstawy medycyny klinicznej, Chirurgia, Ortopedia i ortopedia dziecięca z traumatologią i elementami rehabilitacji narządu ruchu, Medycyna ratunkowa, Medycyna rodzinna. W sylabusach niektórych przedmiotów podano literaturę z lat 2000-2012, np. Choroby zakaźne, Fizjologia, Medycyna wobec końca życia, Biologia molekularna, Biochemia, w innych do zajęć w wymiarze 15 godzin podano 14 pozycji piśmiennictwa. Uzupełnieniem sylabusów są *Regulaminy dydaktyczne*, w których zawarto m.in. informacje dotyczące dyżurów dydaktycznych, szczegółowe dane na temat wymagań stawianych studentom, metod weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia, kryteriów oceny, a także regulaminy BHP.

Kształcenie uwzględnia głównie metody tradycyjne - wykład (informacyjny, konwersatoryjny, problemowy), seminarium (analiza badań naukowych, debata) i zajęcia (ćwiczenia) praktyczne przy łóżku pacjenta z analizą przypadków, uczenie wspomagane komputerem, zajęcia z wykorzystaniem właściwej aparatury specjalistycznej i odpowiednich środków dydaktycznych, metody symulacyjne. W procesie kształcenia wykorzystuje się skuteczne, kompleksowe i różnorodne metody kształcenia umożliwiające osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia na poziomie modułów zajęć oraz całego kierunku. Na kierunku nie studiują studenci niepełnosprawni, stad nie ma konieczności realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia.

Ogółem w planach studiów wykłady stanowią 1130 godzin (19,7%), seminaria – 875 godzin (15,2%), a ćwiczenia – 2844 godzin (49,6%); fakultety (realizowane głównie w postaci ćwiczeń) - 275 godzin (4,8%), praktyki wakacyjne - 600 (10,5%). Przyjęte proporcje godzinowe między formami zajęć pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności z zakresu umiejętności praktycznych, niezbędnych na rynku pracy, co jest szczególnie ważne na ocenianym kierunku. Zgodnie z Uchwałą Nr 107/2015 Senatu UMK z dnia 23.06.2015 r. wykłady odbywają się w jednej grupie dla całego rocznika kierunku

studiów, ćwiczenia i zajęcia praktyczne mogą być prowadzone w grupach liczących nie mniej niż 5 i nie więcej niż 12 studentów lub doktorantów.

Harmonogram zajęć przygotowujący jest zgodnie z zasadami higieny procesu nauczania przez Dziekanat, w tym szczegółowy plan z podziałem na poszczególne dni w jednostkach prowadzących zajęcia dydaktyczne z uwzględnieniem uwag studentów zawartych w ankietach. Studenci przyporządkowywani zostają do grup liczących 24 osoby, dla tych grup przygotowujący jest harmonogram zajęć. W ich obrębie odbywa się podział na odpowiednie podgrupy, które decyzją Dziekana w przedmiotach klinicznych mają 6 osób. Zajęcia praktyczne realizowane są więc grupach, których liczebność pozwala na bezpośrednie wykonywanie czynności praktycznych i uzyskiwanie zaplanowanych efektów kształcenia przez wszystkich studentów. Założone i realizowane dla zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym formy kształcenia odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z ocenianym kierunkiem i są skuteczne.

Wydział prowadzi kształcenie studentów w języku angielskim. Program, plan studiów, dobór treści i metod kształcenia, osiągnięte efekty i realizacja całego procesu jest identyczna jak na studiach polskojęzycznych.

Formy zajęć dydaktycznych – laboratoria, ćwiczenia, zajęcia w warunkach symulowanych oraz zajęcia praktyczne i praktyki wakacyjne w warunkach placówki medycznej - na ocenianym kierunku są odpowiednie, a ich udział jest wystarczający do przygotowania studentów do wykonywania zawodu lekarza, co potwierdzili również podczas spotkania przedstawiciele pracodawców, u których zatrudniani są absolwenci. Zajęcia mają charakter praktyczny i aktywizujący studentów. Podkreślenia wymaga fakt opracowania Kodeksu Etyki Studenta Wydziału Lekarskiego w stosunku do pacjentów obowiązujący studenta odbywającego w podmiocie leczniczym zajęcia praktyczne, mające na celu przygotowanie do wykonywania zawodu medycznego. Zdaniem ZO PKA jest to oryginalne opracowanie, nie spotykane w innych uczelniach kształcących studentów na ocenianym kierunku zobowiązujący studentów do przestrzegania zasad etycznych i stosowania się do najwyższych standardów akademickich.

Informacje na temat konsultacji z przedmiotów są zawarte w regulaminach dydaktycznych lub wywieszane w gablotach poszczególnych jednostek; brak informacji na ich temat stwierdzono np. w Chirurgii, Biochemii z elementami chemii, Fizjologii. W niektórych jednostkach np. Katedra Położnictwa, Chorób Kobietych i Ginekologii Onkologicznej dyżury pełni 2 spośród 18 nauczycieli akademickich (nie jest to osoba odpowiedzialna za dydaktykę), w innych, np. Klinice Chorób Zakaźnych dyżury są podawane dla każdej grupy osobno w trakcie zajęć. Zdaniem ZO PKA wszyscy nauczyciele akademicy powinni pełnić, w terminach podanych w *Regulaminach dydaktycznych* dyżury, podczas których studenci mogliby uzyskać wsparcie.

Studenci mają możliwość realizacji badań naukowych w ramach 29 studenckich kół naukowych, w których działa ok. 400 studentów ocenianego kierunku. W ostatnich 5 latach opublikowali oni wraz z nauczycielami akademickimi 42 publikacje o łącznej wartości

punktacji MNiSzW - 710 i wartości wskaźnika Impact Factor - 118,179; jedna ze studentek jest pierwszą autorką pracy opublikowanej w *Annals of Internal Medicine* (IF 17,135). W opinii ZO PKA osiągnięcia naukowe studentów należy uznać za znaczące i są one zgodne z koncepcją kształcenia i zakładanymi efektami kształcenia, a także profilem kształcenia oraz dziedziną nauki, do której odnoszą się efekty kształcenia określone dla ocenianego kierunku. Należy podkreślić, że profil ogólnoakademicki obowiązuje studentów rozpoczynających studia w roku akademickim 2017/2018. Jednym z pierwszych modułów realizowanych na I roku jest moduł przygotowujący do pracy naukowej, a jednocześnie zaś każdy student w czasie studiów zobowiązany jest do przygotowania co najmniej 1 pracy naukowej.

Studenci trybu stacjonarnego i niestacjonarnego realizują praktyki w łącznym wymiarze 600 godzin (20 punktów ECTS), w tym:

1. po I roku praktyka pielęgniarska w oddziale szpitalnym w wymiarze 120 godzin (4 ECTS);
2. po II roku - w zakresie leczenia otwartego - lekarz rodzinny - w wymiarze 90 godzin (3 ECTS) i w zakresie pomocy doraźnej w oddziale medycyny ratunkowej w wymiarze 30 godzin (1 ECTS)
3. po III roku - choroby wewnętrzne - w wymiarze 120 godzin (4 ECTS);
4. po IV roku- oddział pediatryczny i oddział chirurgii w wymiarze po 60 godzin (razem 120 godzin) (4 ECTS);
5. po V roku - oddział intensywnej terapii i oddział ginekologiczno- położniczy w wymiarze po 60 godzin (razem 120 godzin) (4 ECTS).

Dla praktyk, których wymiar i termin realizacji są zgodne ze standardami, opracowane treści programowe są spójne z zaplanowanymi efektami kształcenia możliwymi do osiągnięcia. Z analizy Sylabusów wynika, że należy zmodyfikować Sylabusy dla praktyki pielęgniarskiej i POZ umieszczając w nich efekty kształcenia zgodne z zatwierdzonymi przez Senat Uczelni dla ocenianego kierunku. Z uzyskanych przez ZO PKA informacji wynika, że studenci podczas praktyk wakacyjnych prowadzą *Dziennik praktyk* (przedstawiono do wglądu ZO), w którym poświadczane są efekty kształcenia w zakresie umiejętności. Ponadto studenci zaopatrzeni są w *Dziennik praktyk-Praktyczne nauczanie kliniczne*, dla zajęć realizowanych na VI roku studiów. Sposób realizacji praktyk zawodowych reguluje Zarządzenie Rektora nr 100 z 10.08.2009 r., Statut UMK (§ 45 ust. 1) oraz Regulamin Studiów (art. 28 i art. 29). Prorektor ds. Collegium Medicum zawiera umowy lub porozumienia z jednostkami (251), w których może być realizowany program praktyk. Oddzielne umowy zawierane są z opiekunami praktyk. Miejscami przeprowadzania praktyk są szpitale uniwersyteckie CM UMK, zakłady opieki zdrowotnej lub inne podmioty, wybrane przez studentów. Miejsca przeprowadzania praktyk w innych podmiotach wybierane są podstawie spełnienia przyjętych przez jednostkę kryteriów zawartych w obowiązującym formularzu „*Kryteria wyboru placówki do realizacji studenckich praktyk wakacyjnych / praktycznego nauczania klinicznego*” Kryteria obejmują m.in. ilość wykonywanych usług diagnostycznych i/lub leczniczych, uznanie w środowisku lekarskim, wykształcenie personelu, umiejętność przekazywania wiedzy, jakość współpracy ze studentami oraz wyposażenie i dostępność sal

bibliotecznych i wykładowych. Liczba miejsc praktyk jest adekwatna do liczby studentów ocenianego kierunku.

Po odbyciu praktyki studenci wypełniają ankietę, która obejmuje pytania dotyczące m.in. zgodności praktyki z ustalonym programem, kompetencji opiekunów praktyk, dostępności do pacjentów. Studenci mają również możliwość wnoszenia swoich uwag do przebiegu praktyki. Ankiety są analizowane, a wyniki analizy stanowią podstawę do rzetelnej weryfikacji miejsca praktyk.

Prowadzone jest kształcenie w zakresie znajomości języka angielskiego, którego treści kształcenia są spójne z kierunkowymi efektami kształcenia i uwzględniają specyfikę kierunku lekarskiego przygotowując do studiowania specjalistycznej literatury i komunikowania się z pacjentami.

Zgodnie z Regulaminem studiów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika studentom może być przyznany indywidualny tok studiów (ITS) pozwalający łączyć studiowanie z pracą zawodową lub z rozwijaniem własnych zainteresowań.

2.2. Z *Regulaminów dydaktycznych* poszczególnych przedmiotów wynika, że wszystkie formy zajęć podlegają kontroli, oraz że wymagana jest obecność na wszystkich zajęciach, z koniecznością ich odrabiania; nieodrobienie zajęć uniemożliwia przystąpienie do zaliczeń/ egzaminów. Niezrealizowane zajęcia dydaktyczne z powodu godzin rektorskich nie podlegają odrabianiu, ale przypisane im treści obowiązują przy weryfikacji wiedzy na kolokwium i egzaminie.

Istnieje realna możliwość osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów kształcenia, a także możliwość sprawdzenia stopnia osiągnięcia efektów przez studentów, co możliwe jest m.in. dzięki opracowanemu wykazowi standardowych i złożonych procedur, które student musi wykonywać samodzielnie lub których zasady powinny być zaprezentowane i przy których student powinien asystować. Nauczyciele akademicy oraz prowadzący zajęcia udzielają studentom wsparcia w zakresie uczenia się i osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia pozwala na uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu lekarza. W kontekście orientacji na oczekiwania i potrzeby otoczenia zewnętrznego, w tym w szczególności rynku pracy, należy wskazać, że jednym ze sposobów weryfikacji efektów kształcenia są opinie interesariuszy zewnętrznych, u których studenci realizują kształcenie praktyczne.

Organizacja procesu sprawdzania i oceny efektów kształcenia jest prawidłowa; przestrzegane są zasad higieny nauczania i uczenia się w procesie sprawdzania i oceny efektów kształcenia, także w okresie sesji egzaminacyjnej. Metody sprawdzania i oceniania osiągnięcia zaplanowanych efektów kształcenia uwzględniają zalecenia w tym zakresie zawarte w standardach i zostały przedstawione w Regulaminach dydaktycznych, w tym również praktyk wakacyjnych. Studenci zapoznawani są z nimi podczas pierwszych zajęć i są one także dostępne na stronie internetowej Uczelni. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy oceniane są podczas kolokwium oraz egzaminów ustnych, a także pisemnych, w tym testów. Osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie umiejętności potwierdzane jest w Książeczce umiejętności praktycznych I-V, w której wyszczególnione są wszystkie umiejętności w

zakresie przedmiotów realizowanych podczas pierwszych pięciu lat studiów. W niektórych przedmiotach jest także egzamin praktyczny, pozwalający na ocenę efektów kształcenia z zakresu umiejętności, warunkujący dopuszczenie do egzaminu końcowego. W ocenie osiągnięcia efektów kształcenia wykorzystywane są również pisemne (opisowe i testowe) "wejściówki" i "wyjściówki", testy zaliczeniowe, bieżące odpytywanie. Ciekawą formą weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia jest Egzamin Końcowy dla studentów VI roku kierunku lekarskiego. Jest on zapisany w programie studiów jako "obiektywny strukturalny egzamin kliniczny". Tego typu egzamin (OSCE) polega na ocenie symulowanych pacjentów, wyciąganiu wniosków diagnostycznych i terapeutycznych na podstawie rozmowy z symulowanym, lub wirtualnym pacjentem, na ocenie na fantomach umiejętności wykonania wybranych procedur i ocenie niektórych zjawisk patologicznych. W przypadku egzaminu przeprowadzanego na ocenianym kierunku *de facto* ma on charakter testu przeprowadzanego na zasadach podobnych do Lekarskiego Egzaminu Końcowego i składa się z 200 pytań problemowych (100 z poprzednich edycji LEK) ukierunkowanych na zagadnienia teoretyczne i praktyczne o strukturze identycznej jak w egzaminie LEK. Zdanie tego egzaminu jest postępowaniem w sprawie nadania tytułu zawodowego na kierunku lekarskim i warunkuje uzyskanie dyplomu lekarza. Zaplanowanie wielokrotnego stosowania metod sprawdzania osiągnięcia przez studentów postępów w nauce podczas realizacji zajęć pozwala na ich weryfikację na każdym etapie procesu kształcenia. W wielu przedmiotach realizowanych w formie ćwiczeń przewidziana jest ocena kompetencji społecznych poprzez ocenianie ciągle przez nauczyciela (obserwacja).

Studenci mają wgląd do swoich prac etapowych, nie mają jednak możliwości poprawiania ocen pozytywnych. Prace etapowe mają różny charakter. Najczęściej są to testy jednokrotnego wyboru lub zadania problemowe. Prace te są oceniane punktowo, a liczba punktów jest podstawą do przyznania całościowej oceny. Tematyka prac egzaminacyjnych i etapowych jest zgodna z założonymi efektami kształcenia. W czasie studiów zaliczanie zajęć i rozliczanie postępów w nauce odbywa się według zasad opisanych w Regulaminie Studiów UMK, który dostępny jest na stronie internetowej Uczelni. Wyniki egzaminów podawane są do wiadomości studentów nie później niż 5 dni (USOS), zaś prace egzaminacyjne przechowywane są do zakończenia cyklu kształcenia. W przypadku uwag merytorycznych do pytań student ma prawo złożyć pisemne zastrzeżenie (specjalny druk) niezwłocznie po zakończonym egzaminie, przed opuszczeniem sali egzaminacyjnej. Anonimowość podczas zaliczeń i egzaminów zapewnia warunki równego traktowania studentów w procesie sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Dobór nauczycieli akademickich przeprowadzających sprawdziany i dokonujących oceny osiągnięcia efektów kształcenia jest prawidłowy. Kryteria i metody oceny stosowane podczas zaliczania są zamieszczone w Przewodnikach dydaktycznych oraz prezentowane podczas pierwszych zajęć; ich znajomość studenci potwierdzają własnoręcznym podpisem.

Wybrane przez ZO PKA prace egzaminacyjne, etapowe, a także czynności opisane w Dziennikach praktyk wykazują zgodność rodzaju, formy, tematyki i metodyki prac z koncepcją kształcenia, efektami kształcenia a także profilem kształcenia.

Metody weryfikacji efektów praktyk wakacyjnych zaplanowano z uwzględnieniem ich specyfiki i opisano w Sylabusach dla poszczególnych rodzajów praktyk. Jakość kształcenia w

trakcie odbywania praktyk zostaje zachowana poprzez monitorowanie ich przebiegu. Za realizację praktyk odpowiada opiekun praktyk, a wyznaczone przez dziekana/opiekuna praktyk osoby wizytują jednostki odpowiedzialne za ich realizację i wypełniają ankietę oceniającą m.in. obecność i zaangażowanie studenta. Zaliczenia poszczególnych punktów programu praktyk dokonuje osoba odpowiedzialna za realizację praktyk w jednostce, w której odbywają się praktyki. Ostatecznego zaliczenia praktyk dokonuje Dziekan na podstawie analizy poszczególnych zaliczeń w programie praktyk.

Na Wydziale działa, powołana Uchwałą nr 4106/2016 Rady Wydziału Lekarskiego z dnia 14.09.2016 r., Wydziałowa Komisja ds. Przeciwdziałania Problemom Molestowania Seksualnego, Mobbingu i Dyskryminacji składająca się z 8 osób, w tym 3 studentów i 1 prawnika. Zadaniem Komisji jest przyjmowanie i niezwłoczne rozpatrywanie skarg składanych na piśmie.

2.3. Warunki i tryb rekrutacji na studia stacjonarne i na studia niestacjonarne określa stosowna Uchwała Senatu, której treść podawana jest do publicznej wiadomości na stronach internetowych Uczelni oraz Wydziału. Rekrutacja odbywa się drogą elektroniczną, jest bezstronna i jej warunki stwarzają równe szanse dla kandydatów. Pod uwagę brane są wyniki egzaminu maturalnego na poziomie rozszerzonym z przedmiotu biologia i chemia albo fizyka albo fizyka i astronomia (przedmiot, który po przeliczeniu na punkty daje najwyższą wartość), co zapewnia odpowiedni dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Warunkiem przyjęcia jest uzyskanie odpowiedniej liczby punktów kwalifikujących, zgodnie z listą rankingową (maksymalna liczba punktów do osiągnięcia wynosi 200). Procedura rekrutacyjna zawiera tryb odwoławczy.

Proces rekrutacji jest szczegółowo opisany na stronie internetowej Uczelni w zakładce rekrutacja, gdzie znajduje się link do CM w Bydgoszczy. Kandydaci mogą uzyskać tam wszelkie potrzebne informacje dotyczące szczegółowych zasad przyjęć na studia, dokumentów jakie muszą złożyć oraz terminów jakich muszą dotrzymać. Kandydaci ubiegający się o przyjęcie na kierunek lekarski zobowiązani są: 1) dokonać rejestracji on-line na stronie Internetowej Uczelni i wnieść opłatę rekrutacyjną, 2) po ogłoszeniu list rankingowych kandydaci zakwalifikowani do przyjęcia zobowiązani są złożyć wymagane dokumenty. Procedury rekrutacji są przejrzyste i zrozumiałe.

Przeniesienie studenta z innej Uczelni może nastąpić wyłącznie na zwolnione w ramach limitów określonych przez Ministerstwo Zdrowia miejsca, zaś warunkiem przeniesienia, w przypadku: a/ „nowej matury w Polsce” jest uzyskanie wyniku egzaminu maturalnego umożliwiającego rozpoczęcie studiów w CM w roku składania wniosku o przeniesienie, b/ „starej matury w Polsce” jest uzyskanie z dotychczasowego przebiegu studiów na uczelni macierzystej średniej ocen co najmniej 4,5. Przeniesienie może nastąpić nie wcześniej niż po zaliczeniu pierwszego roku studiów, w ramach tego samego trybu studiowania, od nowego roku akademickiego pod warunkiem, że kandydat wypełnił wszystkie obowiązki wynikające z przepisów obowiązujących w uczelni, którą opuszcza. Dziekan określa różnice programowe do wyrównania w ciągu roku akademickiego.

Student kierunku lekarskiego otrzymuje dyplom lekarza po osiągnięciu wszystkich zakładanych efektów kształcenia, co potwierdzone jest uzyskaniem zaliczeń wszystkich przedmiotów, zdaniem egzaminów i zaliczeniem praktyk wakacyjnych. Za datę ukończenia studiów przyjmuje się złożenie ostatniego wymaganego planem studiów egzaminu.

Istnieje możliwość ubiegania się o nostryfikację dyplomu ukończenia studiów wyższych za granicą wraz z tytułem zawodowym lekarza. Dokonuje się wówczas porównania czasu trwania studiów, programu, w tym efektów i treści kształcenia, nadanych uprawnień na obu Uczelniach. Szczegółowe zasady przeprowadzania takiego postępowania umieszczone są na stronie Wydziału.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Zarówno program studiów jak i jego realizacja uwzględniają standardy kształcenia określone przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. (z późn.zm.) i pozwala na nabycie, z wykorzystaniem odpowiednich metod, wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania zawodu lekarza. System punktów ECTS, program studiów, wykorzystywane metody dydaktyczne, organizacja zajęć, liczebność grup studenckich, a także organizacja praktyk zawodowych są prawidłowe. Brak jest przedmiotowych efektów kształcenia w wielu sylabusach.

Sposób doboru treści programowych i metod kształcenia jest skuteczny i pozwala studentom osiągnąć założone efekty kształcenia. Współpraca z jednostkami w zakresie odbywania praktyk jest sformalizowana, założone efekty kształcenia są osiągnane przez studentów. Harmonogramy zajęć są tworzone przy współdziałaniu studentów, studenci mają w określonych przypadkach możliwość wnioskowania o indywidualizację procesu kształcenia. Rekrutacja z punktu widzenia studentów jak i pozostałych członków ZO jest prawidłowa a jej procedury są zrozumiałe.

Dobre praktyki

1. Wprowadzenie Egzaminu Końcowego, który jest ostatnim etapem postępowania w sprawie nadania tytułu zawodowego na kierunku lekarskim i ma on podobny charakter oraz strukturę jak Lekarski Egzamin Końcowy.
2. Szeroka, zróżnicowana tematycznie oferta zajęć fakultatywnych, realizowanych głównie w postaci ćwiczeń i zajęć praktycznych, umożliwiająca
3. Opracowania oryginalnego, niespotykanego na innych uczelniach medycznych, Kodeksu Etyki Studenta Wydziału Lekarskiego w stosunku do pacjentów, obowiązujący studenta odbywającego w podmiocie leczniczym zajęcia praktyczne. Ze względu na rolę jaką przywiązuje się do zachowań etycznych w zawodzie lekarza ma on istotne znaczenie; od pierwszych kontaktów studentów z pacjentami jest on egzekwowany.

Zalecenia

1. Wprowadzenie jako części Egzaminu Końcowego egzaminu praktycznego typu OSCE.

2. Ujednolicenie sylabusów, uzupełnienie w nich efektów kształcenia i sposobów ich weryfikacji, zweryfikowanie literatury (aktualizacja, ograniczenie liczby pozycji).
3. Wprowadzenie zmiany nazw przedmiotów do wyboru, tak aby nie były one tożsame z przedmiotami obowiązującymi uzupełnionymi o rozszerzenia (dla zainteresowanych, itd).

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1 Projektowanie i zatwierdzanie programów kształcenia w CM im. L. Rydygiera jest procesem wielostopniowym.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia i Organizacji Pracy „System Doskonałości Akademickiej” został wprowadzony w Uczelni uchwałą Senatu Nr 10 z dnia 28 stycznia 2014 roku. System ten odnosi się do wszystkich obszarów funkcjonowania Uniwersytetu i obejmuje prowadzone w Uczelni kierunki studiów na wszystkich poziomach kształcenia. Zasady dotyczące projektowania programów studiów określa uchwała Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu Nr 207 z dnia 29 listopada 2016 r. *wprowadzająca wytyczne dla rad wydziałów w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać programy kształcenia na studiach wyższych oraz tryb uchwalania.*

Za projektowanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia na wizytowanym kierunku studiów odpowiada Wydziałowa Komisja Programowa. W jej skład wchodzi nauczyciele akademicy, w tym stanowiący minimum kadrowe, studenci oddelegowani przez samorząd studencki, a także przedstawiciele pracodawców, organizacji zawodowych i instytucji publicznych oraz absolwenci. Komisja przygotowuje programy i plany studiów. Dokonuje także analizy treści programowych ze względu na ich zgodność z zakładanymi efektami kształcenia określonymi w standardach kształcenia, a także dla dodatkowej oferty programowej i adekwatność w stosunku do aktualnego stanu wiedzy. Bezpośrednimi inicjatorami zmian w programie kształcenia są kierownicy jednostek prowadzących poszczególne podmioty lub koordynatorzy przedmiotów, którzy powinni co najmniej raz do roku dokonać przeglądu sylabusów pod względem aktualności treści programowych, metod weryfikacji efektów kształcenia, aktualności zalecanej literatury. Propozycje zmian zgłaszane są do władz dziekańskich, które z kolei kierują sprawę do rozpatrzenia przez Wydziałową Komisję Programową. Zmiany w programie kształcenia w zakresie dopuszczonym przez standardy kształcenia podlegają następnie ocenie przez Wydziałową Radę ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia, a także są opiniowane przez Samorząd Studencki. W kolejnym etapie propozycje przedstawione przez Wydziałową Komisję Programową opiniowane są przez kolegium dziekańskie i ostatecznie zatwierdzane w formie uchwały przez Radę Wydziału Lekarskiego.

Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia także formułuje zalecenia odnośnie programu kształcenia, przede wszystkim w oparciu o uwagi studentów zawarte w ankietach studenckich oraz raportach z badania losów zawodowych absolwentów. Zalecenia te przekazywane są do zaopiniowania przez Wydziałową Komisję Programową. Zwrotność ankiet studenckich jest obecnie niewielka, kształtuje się na poziomie kilku procent. Władze dziekańskie w porozumieniu z Radą Wydziału wprowadziły działania mające na celu zwiększenie zwrotności ankiet. Między innymi studenci będą obecnie wypełniać ankiety bezpośrednio po zakończeniu zajęć. Badaniem losów zawodowych absolwentów zajmuje się Biuro Karier. Ankieta wysyłana jest do tych osób, które wyrażą na to zgodę. Zwrotność ankiet kształtuje się na poziomie 30%. Przykładowo, na podstawie wyników z badania losów absolwentów, którzy uzyskali dyplom lekarza pomiędzy 1 października 2014 a 30 września 2015 roku, do programu kształcenia wprowadzono treści kształcenia z zakresu nauki wypełniania dokumentacji medycznej, filozofii medycyny oraz z zakresu komunikacji lekarz-pacjent, lekarz – rodzina pacjenta, lekarz – personel medyczny, a także zintensyfikowano zajęcia dydaktyczne budujące relację mistrz – uczeń.

Władze dziekańskie uruchomiły również anonimową skrzynkę, na którą zarówno studenci jak i nauczyciele akademicki mogą zgłaszać uwagi dotyczące programu kształcenia. Informacje te również brane są pod uwagę przez Wydziałową Radę ds. Jakości Kształcenia podczas planowania działań doskonalących program kształcenia, podobnie jak wyniki przeprowadzanych na wydziale hospitacji zajęć. Należy podkreślić bardzo dobrą współpracę z interesariuszami zewnętrznymi, także należącymi do powołanej w Uczelni Rady Pracodawców.

W ostatnim roku akademickim władze wydziału zorganizowały otwartą wymianę poglądów dotyczących jakości kształcenia pomiędzy studentami i nauczycielami akademickimi. Studenci zgłaszali swoje uwagi, a kierownicy jednostek na te uwagi odpowiadali przed Radą Wydziału i proponowali konkretne działania naprawcze i doskonalące, które później zostały wprowadzone. W kolejnym przeglądzie programu kształcenia, wyniki tych działań zostaną ocenione.

Za wprowadzenie uchwalonych zmian do sylabusów przedmiotów odpowiadają koordynatorzy przedmiotów. Przy powierzaniu koordynowania poszczególnych przedmiotów nauczycielom akademickim brane są pod uwagę ich kompetencje, specjalizacje w określonych dziedzinach wiedzy, doświadczenie naukowe i/lub zawodowe.

W przypadku zmiany efektów kształcenia z zakresu dodatkowej/pozastandardowej oferty programowej ma zastosowanie procedura określona w Uchwale Nr 32 Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 24 kwietnia 2012 roku z dalszymi zmianami. Efekty kształcenia zaproponowane przez Wydziałową Komisję Programową, pozytywnie zaopiniowane przez Wydziałową Radę ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia oraz Samorząd Studencki i Radę Wydziału, Dziekan przedstawia prorektorowi właściwemu ds. kształcenia, który następnie przekazuje dokumentację do zaopiniowania Komisji ds. Dydaktyki i Efektów Kształcenia Uniwersytetu. Po uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji, projekt efektów kształcenia jest przedstawiany Senatowi UMK, który ostatecznie przyjmuje je w formie uchwały. Zatwierdzone efekty kształcenia są wprowadzane do sylabusów przedmiotów przez koordynatorów przedmiotów z zażyciem,

że powinny one zostać szczegółowo opisane poprzez efekty przedmiotowe w taki sposób, aby jednoznacznie możliwe było określenie, czy zostały one osiągnięte przez studenta.

3.2 Głównym i powszechnie wykorzystywanym źródłem informacji o uczelni, wydziale i kierunku studiów jest strona internetowa. Układ strony jest czytelny, informacje na niej zawarte wyczerpują potrzeby kandydatów na studia, studentów oraz pracowników. Na stronie znajduje się link do USOSWeb oraz wewnętrznej poczty. Za upowszechnienie informacji w zakresie wewnętrznych regulacji oraz dotyczących wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia odpowiada Wydziałowy Koordynator ds. Jakości. Za upowszechnienie informacji o programie i planach studiów oraz procesie kształcenia odpowiada Wydziałowa Komisja Programowa oraz pracownicy dziekanatu. Dział Promocji i Informacji CM, Dział Organizacji CM oraz Samorząd Studencki odpowiadają za aktualizację informacji w zakresie zasad rekrutacji, regulaminów, programów wspierających, kół naukowych oraz zasad funkcjonowania administracji.

Upowszechnianie informacji w Wydziale Lekarskim ma miejsce również w sposób tradycyjny, tj. w gablotach i na tablicach ogłoszeń. Informacje o sposobie realizacji poszczególnych przedmiotów i metodach weryfikacji efektów kształcenia, studenci uzyskują także bezpośrednio od prowadzących te przedmioty.

Uczelnia poddaje systematycznej ocenie jakość informacji i sposoby jej upowszechniania w zakresie stron internetowych powszechnie dostępnych. Dziekan oraz Pracownicy Dziekanatu okresowo sprawdzają, czy informacje na podstronach jednostek WL oraz tablice informacyjne wywieszone w jednostkach zawierają aktualne zakresy realizacji zajęć dydaktycznych i regulaminy oraz informacje o osobach prowadzących zajęcia i godzinach konsultacji dydaktycznych.

Zarówno pracownicy jak i studenci potwierdzili na spotkaniach z ZO skuteczność stosowanych w Uczelni sposobów upowszechniania informacji.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W Wydziale Lekarskim w CM im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy prowadzony jest monitoring i doskonalenie programów kształcenia w stopniu wystarczającym. Działania te częściowo są sformalizowane, częściowo oparte o tradycję akademicką. Powołano Wydziałową Radę Programową oraz Wydziałową Radę ds. Jakości Kształcenia, do zadań których należy projektowanie programów kształcenia, a także dokonywanie okresowych przeglądów i wprowadzanie działań naprawczych i doskonalących. Określono zasady pracy i zakres odpowiedzialności tych zespołów. Ich skład osobowy zapewnia pełną reprezentację interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. W planowaniu i doskonaleniu programów kształcenia wykorzystywane są informacje uzyskiwane od nauczycieli prowadzących poszczególne zajęcia, z badania ankietowego studentów, absolwentów, bezpośrednio od studentów. Należy podkreślić dobrą współpracę z pracodawcami, w tym także z Rady Pracodawców, powołanej w Uczelni. Znacząca część nauczycieli akademickich pracuje także czynnie w zawodzie lekarza, przez co spełnia jednocześnie rolę interesariusza zewnętrznego. Bezpośrednimi inicjatorami doskonalenia programu kształcenia w zakresie umożliwiającym

przez standardy kształcenia są kierownicy Klinik/Zakładów odpowiedzialnych za realizację danego przedmiotu oraz Kolegium Dziekańskie. Ich propozycje są następnie analizowane i procedowane przez wspomniane powyżej Radę Programową oraz Wydziałową Radę ds. Jakości Kształcenia. Nie określono formalnych zasad, które zapewniałyby dokonywanie przeglądów oraz doskonalenia programów kształcenia w określonych ramach czasowych i w określonym zakresie. Jednak w rozmowie z nauczycielami akademickimi oraz osobami z Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia stwierdzono, że proces doskonalenia programów kształcenia jest kompleksowy i systematyczny, a nawet w pewnym zakresie ma charakter ciągły, co należy uznać za mocną stronę. Mocną stroną jest także wykorzystywanie informacji stanowiących podstawę doskonalenia programów kształcenia pochodzących z różnorodnych źródeł oraz zapewnienie bezpośredniego dialogu pomiędzy studentami i nauczycielami akademickimi.

Głównym źródłem informacji o uczelni, wydziale i kierunku studiów w tym o programie kształcenia i realizacji procesu kształcenia oraz przyznawanych kwalifikacjach, rekrutacji, możliwościach zatrudnienia absolwentów jest strona internetowa. Informacje przekazywane są również w formie tradycyjnej, tj. w gablotach i na tablicach ogłoszeń. Sposoby upowszechniania informacji stosowane w Uczelni są wystarczające, co potwierdzili na spotkaniu z ZO zarówno pracownicy jak i studenci.

Kompletność i aktualność informacji podlega systematycznej ocenie.

Dobre praktyki

1. Umożliwienie bezpośredniej wymiany poglądów na temat jakości kształcenia pomiędzy studentami i nauczycielami akademickimi, co zaowocowała działaniami naprawczymi i doskonalącymi.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 1.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 1.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 1.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1 Kadre naukowo-dydaktyczną WL stanowi 68 samodzielnych pracowników naukowych (w tym 25 z tytułem naukowym profesora i 43 ze stopniem doktora habilitowanego) oraz 67 pracowników ze stopniem doktora, których wyróżnia wieloletnie doświadczenie w obszarze dydaktycznym i naukowym.

Nauczyciele dydaktyczni tworzący minimum kadrowe na kierunku lekarskim posiadają dorobek naukowy z obszaru kształcenia z zakresu nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz

nauk o kulturze fizycznej. Do minimum kadrowego Uczelnia zgłosiła 16 samodzielnych nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora, 10 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora habilitowanego nauk medycznych, 22 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora nauk medycznych. Wszyscy posiadają wieloletnie doświadczenie zawodowe w zakresie realizowanych efektów kształcenia, dorobek naukowy w reprezentowanym obszarze wiedzy w zakresie nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej w dyscyplinie medycyna, biologia medyczna i/lub dysponują doświadczeniem zawodowym zdobytym poza Uczelnią, jak też spełniają pozostałe wymagania określone w regulacjach prawnych. Wszyscy nauczyciele akademicy zgłoszeni przez Uczelnię do minimum kadrowego zostali do niego zaliczeni, przez co Uczelnia spełnia z wyraźnym nadmiarem wymagania w zakresie minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów.

Kadra nauczająca posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe, zapewniające możliwość osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia i zrealizowania programu studiów przez studentów. Nauczyciele akademicy posiadają zróżnicowany dorobek naukowy oraz reprezentują szeroki wachlarz specjalizacji lekarskich, jak np. Doświadczenie zawodowe wynikające z równoległe prowadzonej działalności zawodowej lekarskiej pozwala na uzyskanie przez studenta zarówno aktualnej wiedzy jak i umiejętności zgodnych z obecnymi potrzebami pracodawców. Kadra współpracuje z różnymi instytucjami w regionie, kraju i za granicą.

Podsumowując, ZO nie zgłasza uwag dotyczących kompetencji i kwalifikacji nauczycieli akademickich zatrudnionych na WL. Zarówno ich dorobek naukowy jak i dydaktyczny jest wystarczająco zróżnicowany i głęboki, aby zapewnić kompleksową i pełną realizację zaplanowanych efektów kształcenia. Wysoki poziom realizacji zajęć dydaktycznych potwierdziły przeprowadzone w trakcie wizytacji hospitacje. W większości przypadków stwierdzono, że nauczyciele realizują zajęcia zgodnie z sylabusami, stosują metody aktywizujące studentów i prawidłowo wykorzystują pomoce dydaktyczne.

4.2 . Obsada wszystkich zajęć jest prawidłowa. Na zajęciach wykorzystywane są odpowiednie do tematyki materiały dydaktyczne, asystenci akademicy są odpowiednio przygotowani, kompetentni i prawidłowo przekazują wiedzę studentom. Nie stwierdzono uchybień i nieprawidłowości w zakresie prowadzenia ćwiczeń akademickich. Spełnione są również wymogi określone w Rozporządzeniu MNiSW z 9 maja 2012 r. z późn. zm. oraz w rozporządzeniu dotyczącym warunków prowadzenia studiów z 26 września 2016 r, tj. poszczególne przedmioty z zakresu nauk przedklinicznych i klinicznych prowadzone są przez osoby posiadające odpowiednie specjalizacje lekarskie zgodne z nauczaniem przedmiotem przy współdziałaniu innych osób posiadających dorobek naukowy lub doświadczenie kliniczne właściwe dla określonych efektów kształcenia. Należy dodać, że w większości przypadków nauczyciele akademicy mają także wieloletnie doświadczenia zawodowe zgodne z nauczaniem przedmiotem, co zdecydowanie wpływa na jakość prowadzonych przez nich zajęć.

4.3 Zatrudnianie pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych na podstawie mianowania lub umowy o pracę odbywa się w oparciu o procedurę konkursową. Wszyscy nauczyciele akademicy podlegają w zależności od zajmowanego stanowiska, okresowej

kompleksowej ocenie, w której uwzględniane są samoocena oraz ocena przełożonego w zakresie dorobku naukowego, dydaktycznego oraz organizacyjnego. Dodatkowym aspektem brany pod uwagę przy ocenie okresowej pracownika są wyniki ankietyzacji. Studenci mają możliwość oceny nauczyciela akademickiego oraz prowadzonych przez niego zajęć. Jednak pozyskiwanie informacji zwrotnych jest mało skuteczne, ponieważ dotyczy jedynie 2% ankietowanych. Tak niski odsetek pozyskiwanych informacji zwrotnych uniemożliwia rzetelną ocenę.

Uczelnia wspiera rozwój naukowy kadry m.in. pokrywając koszty aktywnego udziału w konferencjach krajowych i zagranicznych, a także w szkoleniach. Władze Wydziału Lekarskiego wspierają aplikacje pozyskiwania grantów międzynarodowych, wspomagając pracowników akademickich głównie w sprawach administracyjnych.

Podczas spotkania z nauczycielami akademickimi podkreślano, iż Uczelnia nie promuje w wystarczającym stopniu rozwoju kadry oraz awansu zawodowego, co powoduje, że następuje sukcesywne osłabienie zasobów kadrowych. W opinii ZO PKA, Uczelnia stawia zbyt wysokie wymagania do osiągnięcia awansu zawodowego, polegającego na uzyskaniu wyższych stopni naukowych. Sytuacja ta negatywnie wpływa na motywację kadry dydaktycznej do rozwoju zawodowego.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez nauczycieli Uczelnia, nie wynagradza opiekunów praktyk wakacyjnych, co może negatywnie wpłynąć na jakość kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Uczelnia spełnia wymagania w zakresie minimum kadrowego. Liczba i dorobek naukowy/zawodowy nauczycieli zgłoszonych do minimum kadrowego oraz proporcja liczby nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego do liczby studentów na kierunku studiów spełniają wymagania określone w §9.ust.1, §10.ust.1, ust.2 i ust.3, §11.ust.1, pkt 1, §13.ust.1, pkt 1, §14.pkt.2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów. Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa i uwzględnia w pełni dorobek naukowy, kompetencje dydaktyczne oraz doświadczenie kliniczne. Kadra praktyków na ocenianym kierunku jest wystarczająca oraz kompetentna do prowadzenia zajęć praktycznych. Posiada bogate i aktualne doświadczenie zawodowe, które odpowiada zakresowi prowadzonych zajęć. Kadra podlega okresowej, kompleksowej i wieloaspektowej ocenie. W opinii ZO PKA, Uczelnia w niewystarczającym stopniu promuje rozwój zawodowy/naukowy tj. uzyskiwanie kolejnych stopni i tytułów naukowych przez nauczycieli akademickich.

Dobre praktyki

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

1. Należy zweryfikować sposób motywowania kadry do podnoszenia swoich kwalifikacji, w tym zweryfikować wewnętrzne wymogi odnośnie uzyskiwania kolejnych stopni i tytułów naukowych.
2. Należy wdrożyć działania mające na celu poprawę zwrotności ankiet studenckich.
3. Należy rozważyć przyznanie gratyfikacji opiekunom praktyk wakacyjnych.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

W ramach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym powołano 29.03.2017 r. Radę Pracodawców, która działa jako ciało doradcze Kolegium Dziekańskiego. W dniu 17 stycznia 2018 r. Rada WL powołała Pełnomocnika Dziekana ds. Kontaktów z Interesariuszami Zewnętrznymi, którego głównym zadaniem jest inicjowanie i utrzymywanie współpracy z otoczeniem gospodarczym.

Główne cele przyjęte przez Radę Pracodawców to systematyczne dostosowywanie procesu kształcenia do dynamicznie rozwijającego się rynku usług medycznych oraz potrzeb pracodawców, pogłębianie kontaktu między studentami, a przyszłymi pracodawcami i nawiązanie współpracy naukowej Wydziału z ośrodkami ochrony zdrowia.

Pierwotny skład Rady został poszerzony o interesariuszy zewnętrznych, którzy mogą mieć wpływ na realizację procesu kształcenia na kierunku lekarskim, w tym na realizację praktyk zawodowych. Powołane w skład Rady osoby pełnią funkcje kierownicze w jednostkach ochrony zdrowia. Pozyskiwanie opinii pracodawców ma miejsce podczas spotkań, które zgodnie z ustaleniami odbywają się dwa razy do roku lub w razie potrzeby w dodatkowym terminie na wniosek co najmniej trzech członków Rady. Protokoły ze spotkań potwierdzają, iż uczestniczący w spotkaniach przedstawiciele m.in. Centrum Medycznego, Laboratorium Analiz Lekarskich, Szpitala Uniwersyteckiego, Centrum Onkologii oraz Specjalistycznych Przychodni Medycyny Rodzinnej poprzez rozmowy oraz formalne wnioski mają realny wpływ na proces kształcenia. Podczas spotkań poruszano również problematykę związaną z oczekiwaniami pracodawców w obszarze podnoszenia u studentów kwalifikacji i kompetencji „miękkich” przydatnych w rozwoju kariery w zawodach medycznych. Uczelnia prowadzi warsztaty oraz spotkania dotyczące rozwoju kompetencji niezbędnych na rynku pracy – realizowane przez pracowników Biura Karier oraz podmioty zewnętrzne. Współpraca Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia realizowana jest również

poprzez działania podejmowane w ramach funkcjonowania Biura Karier. Dokonuje się ona poprzez organizację spotkań o tematyce związanej z rynkiem pracy i pozwalających na konfrontację oczekiwań studentów oraz pracowników dydaktyczno-naukowych z oczekiwaniami pracodawców. Studenci kierunku lekarskiego uczestniczyli w warsztatach: „Mistrzowskie prezentacje” „Zarządzanie czasem” „Kreowanie wizerunku zawodowego” „Rozmowa kwalifikacyjna” „Jak rozmawiać z pacjentem”. Doradcy zawodowi udzielali wsparcia podczas indywidualnych rozmów wspomagając przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, poszukiwanie pracy oraz przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej. Psycholog przeprowadzał testy psychologiczne KKS kwestionariusz kompetencji społecznych, PKIE kwestionariusz inteligencji emocjonalnej oraz CISS kwestionariusz radzenia sobie w sytuacjach stresowych. Biuro Karier wspiera studentów przedstawiając im oferty pracy pozyskane w ramach współpracy z instytucjami zewnętrznymi. Biuro Karier organizuje również studentom spotkania z psychologami z centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej.

Uczelnia organizuje badanie ankietowe dotyczące oczekiwań pracodawców wobec absolwentów kierunku lekarskiego. Dzięki odpowiedziom uzyskanym od pracodawców na pytania dotyczące m.in. kryteriów jakimi się kierują podczas rekrutacji, jak oceniają poziom przygotowania praktycznego i teoretycznego absolwentów, na jakie umiejętności zwracają uwagę, jakich cech i zdolności oczekują oraz czy mają problemy z absolwentami, Uczelnia pozyskuje istotne dane na temat kwalifikacji i kompetencji studentów kierunku lekarskiego oraz oczekiwań, które stawiane są studentom podczas edukacji uniwersyteckiej, a pozwalających na lepsze dostosowanie do aktualnych potrzeb rynku pracy. Wyniki badania są wykorzystywane przez Uczelnię do analizy jakości kształcenia w kontekście oczekiwań pracodawców oraz do planowania i realizowania warsztatów i szkoleń zgodnych z wymaganiami rynku pracy.

Jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w tym z pracodawcami oraz organizacjami pracodawców zapewniając udział przedstawicieli tego otoczenia m.in. w organizacji praktyk zawodowych. Uczelnia podpisała wiele umów z Zakładami Opieki Zdrowotnej na realizację kształcenia praktycznego.

W spotkaniu podczas wizytacji uczestniczyli przedstawiciele reprezentujący: Firmę Vision Express, Klinikę Okulistyczną, Salon Optyczny Centrum Pulmunologii, Wojewódzki Szpital Zakaźny oraz Szpitale Uniwersyteckie. Pracodawcy potwierdzili, iż w ramach współpracy wnioskowali do Uczelni o zmiany w programie kształcenia, a Uczelnia w miarę możliwości je analizuje i uwzględnia, co dotyczyło m.in. zmiany dotyczącej kształcenia studentów w zakresie „kompetencji miękkich”. Wniosek został rozpatrzony i w ramach podjętych działań naprawczych Uczelnia utworzyła Pracownię Komunikacji. Pracodawcy wnioskowali również, aby zintensyfikować kształcenie holistyczne. W odczuciu osób obecnych na spotkaniu Uczelnia chętnie współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka wykazuje się aktywną współpracą z otoczeniem społecznym i gospodarczym w procesie kształcenia. Włączanie pracodawców w procesy budowania oferty edukacyjnej służące rozwijaniu programów studiów (poza uregulowanymi prawnie standardami) w oparciu o aktualne potrzeby rynku pracy skutkuje tym, iż absolwenci znajdują pracę w placówkach współpracujących z Uczelnią.

Jednostka jest otwarta na współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Dobre praktyki

Prowadzone na Uczelni warsztaty oraz treningi w Pracowni Komunikacji w obszarze nabywania kompetencji „miękkich” pomagają zapewnić bardzo dobre przygotowanie studentów w tym zakresie. Studenci kierunku lekarskiego chętnie uczestniczą w tych spotkaniach.

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Kadra Uczelni aktywnie działa na polu międzynarodowych organizacji i instytucji widząc dużą szansę rozwoju kierunku w jego umiędzynarodowieniu.

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia na WL polega m.in. na prowadzeniu studiów w j. angielskim w programie identycznym z polskojęzycznym. WL prowadzi również bogatą wymianę międzynarodową studentów i pracowników, a także wdraża naukę języków obcych w ramach fakultetów (j. portugalski) oraz programu NCBR „Poprawa kompetencji przyszłego lekarza (j. niemiecki, j. włoski, j. hiszpański, j. skandynawskie). Uczelnia promuje również wymianę myśli naukowej w ramach współpracy międzynarodowej jednostek i uczestnictwa w konferencjach zagranicznych. W ramach grantu NCBR tworzone są interdyscyplinarne anglojęzyczne stacjonarne studia doktoranckie o zasięgu międzynarodowym.

Wydział podpisał umowy z 24 uczelniami z 13 krajów Europy, w tym Austrii, Hiszpanii, Bułgarii, Rumunii, Francji, Portugalii i Włoch, do których studenci wyjeżdżają zarówno na studia, jak i na praktyki studenckie korzystając z programu Erasmus+. W obecnym roku akademickim 2017/2018, dziewięciu studentów wyjechało na wymianę do wyżej wymienionych krajów, a trzydziestu trzech studentów z zagranicy uczestniczy w zajęciach akademickich na WL UMK. W roku akademickim 2013/2014 wyjechało na wymianę studencką 10 osób, w 2014/2015 – 11 osób, w 2015/2016 – 20 osób a w 2016/2017 – 10 osób.

Liczba osób wyjeżdżających na praktyki zwiększa się, w roku akademickim 2013/2014 wyjechały 3 osoby, w 2014/2015 – 28 osób, w 2015/2016 – 32 osoby, 2016/2017 – 36 osób, a

w roku akademickim 2017/2018 (stan na 14.12.2017 r.) – 10 osób. Studenci decydujący się na wyjazd na studia realizują w danym kraju część efektów kształcenia, które są po ich powrocie uznawane w CM. W trakcie rekrutacji studentów wyjeżdżających sprawdzana jest znajomość języka obcego jak i średnia ocen (nie niższa niż 3,5 za wszystkie zakończone etapy studiów).

Uczelnia stwarza studentom możliwość realizacji części efektów kształcenia w języku angielskim poprzez udział w zajęciach prowadzonych dla studentów anglojęzycznych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Uczelnia stwarza studentom możliwości kontaktów międzynarodowych, realizacji w Uczelni części efektów kształcenia w języku angielskim, jak również nabywanie wiedzy, umiejętności i kompetencji za granicą. Mocną stroną jest sposób motywowania studentów do uczestniczenia w programie wymiany studenckiej, efektem czego jest duża liczba studentów uczestniczących w programie Erasmus+.

Mocną stroną jest prowadzenie studiów w ramach English Division oraz tworzenie interdyscyplinarnych anglojęzycznych stacjonarnych studiów doktoranckich o zasięgu międzynarodowym.

Dobre praktyki

Kolegium Dziekańskie spotyka się z osobami wracającymi z wyjazdów zagranicznych w celu pozyskania od nich opinii i doświadczeń związanych z wyjazdem. Wszystkie godne do naśladowania pomysły są sukcesywnie wdrażane, zwłaszcza jeśli dotyczą jakości kształcenia i mogą wpłynąć na efektywność nauczania.

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1 Wydział Lekarski posiada bazę dydaktyczną i naukowo-badawczą znajdującą się w budynkach Collegium Medicum przy ul. Jagiellońskiej 13–15, ul. Dębowej 3, ul. Karłowicza 24, ul. Łukasiewicza 1 oraz ul. M. Curie Skłodowskiej 9. Wydział dysponuje 124 salami dydaktycznymi o łącznej powierzchni 7255,99 m².

Sale wykładowe i seminaryjne wyposażone są w sprzęt multimedialny umożliwiający prowadzenie prezentacji z wykorzystaniem nowoczesnych środków komunikacji. Wydział Lekarski zapewnia odpowiednie do liczby studentów warunki do realizacji ćwiczeń, zajęć praktycznych i praktyk zawodowych. Jednakże laboratoria oraz pracownie do nauki biochemii i parazytologii są ciasne i nie w pełni spełniają wymagania przepisów BHP. Brakuje m.in. właściwej wentylacji oraz zabezpieczenia stanowisk pracy. Uczelnia nie posiada pracowni do badań molekularnych, co wymusza konieczność przenoszenia urządzeń do miejsc, niejednokrotnie bardzo oddalonych. Również wyposażenie tych pracowni w zakresie możliwości prowadzenia badań naukowych budzi zastrzeżenia. Władze wydziału udzieliły informacji, że zaplanowano już remont budynku, w którym znajdują się opisane powyżej pracownie i że remont ten uwzględni wszystkie uwagi i zastrzeżenia ZO do jakości i bezpieczeństwa pomieszczeń przeznaczonych na pracownie naukowe i dydaktyczne. ZO zwrócił także uwagę, że w Zakładzie Mikrobiologii Wydziału Farmaceutycznego, gdzie realizowane są zajęcia z mikrobiologii dla kierunku lekarskiego, warunki lokalowe tj. ciasne pracownie oraz sposób postępowania podczas zajęć z żywymi kulturami bakterii mogą okazać się niewystarczające w przypadku częstej pracy z patogenami. Płytki z żywymi kulturami drobnoustrojów, które służą do obserwacji mikroorganizmów nie są w żaden sposób zabezpieczone w celu zachowania bezpieczeństwa pracy studentów. Obserwacji mikroorganizmów dokonuje się na stołach w pracowni, do której dostęp jest bezpośrednio z korytarza. Pracownia nie dysponuje wystarczającą liczbą komór bezpiecznej pracy, które zabezpieczają studentów podczas kontaktu z patogenami. Kierownik Zakładu poinformował podczas wizytacji, iż nie wykonuje się systematycznej oceny czystości mikrobiologicznej powietrza oraz powierzchni w pracowni, w której przebywają studenci. Jeszcze w trakcie wizytacji, władze wydziału podjęły działania mające na celu zmianę miejsca realizacji tych zajęć.

ZO wizytował Katedrę i Zakład Anatomii Prawidłowej. Wyposażenie jest bardzo nowoczesne, pozwala na pełną realizację efektów kształcenia, a także na prowadzenie badań naukowych. W tym zakresie w pełni spełnione są warunki określone w rozporządzeniu MNiSW z dnia 26 września 2016r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. 2016, poz. 1596).

Zajęcia praktyczne, ćwiczenia kliniczne oraz praktyki zawodowe są prowadzone w jednostkach ochrony zdrowia, w tym w jednostkach klinicznych oraz innych, z którymi wydział ma podpisane stosowne umowy. Po wizytacji bazy, ZO stwierdził, że profil działalności tych jednostek i ich wyposażenie w pełni pozwalają na realizację efektów kształcenia,

w szczególności z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych przez wszystkich studentów. Zajęcia przewidziane do realizacji w ramach Kształcenia Praktycznego na VI roku realizowane są w różnych jednostkach ochrony zdrowia w Polsce. Uczelnia ma podpisane stosowne umowy i dokonuje kontroli tych jednostek i jakości kształcenia w nich realizowanego poprzez osobiste wizyty nauczycieli akademickich. Należy to uznać za dobrą praktykę. Realizacja tego typu kształcenia w jednostkach, w których prowadzone jest równoległe kształcenie dla studentów na latach III-V, powoduje, że w jednostkach tych przebywa jednocześnie zbyt liczna grupa studentów, przez co jakość kształcenia może się obniżyć.

ZO wizytował Centrum Symulacji Medycznych i obserwował prowadzone w Centrum zajęcia dla studentów. Organizacja Centrum oraz wyposażenie pozwala na pełną realizację wszystkich efektów kształcenia uzyskiwanych w ramach symulacji medycznych. W Centrum Symulacji Medycznych znajdują się w pełni wyposażone pracownie: Pracownia Nauczania Umiejętności Chirurgicznych, Pracownia Nauczania Umiejętności Technicznych, Sala do nauki ALS, Sala do nauki BLS, Sala Intensywnej Terapii, Sala Laboratoryjnego Nauczania Umiejętności Klinicznych, Sala Operacyjna, Sala Opieki Pielęgniarskiej, Sala Pacjenta Standaryzowanego, Sala Porodowa, Sala Szpitalnego Oddziału Ratunkowego oraz Sala z ambulansem karetki.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa służąca do realizacji procesu kształcenia oraz prowadzenia badań naukowych nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Jednak wspomniany powyżej remont uwzględnia już takie udogodnienia. Ponadto, w dniu 5 maja 2016 r. w Bydgoszczy została podpisana Umowa o Współpracy Partnerskiej na rzecz studentów i doktorantów niepełnosprawnych pomiędzy UKW, UTP oraz CM UMK. W ramach umowy podejmowane są wspólne działania na rzecz studentów niepełnosprawnych w zakresie realizacji zadań, związanych ze stwarzaniem studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. W celu realizacji umowy powołana Międzyuczelniana Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, działać będzie min. w obszarach: prowadzenia dostosowanych zajęć z wychowania fizycznego, informatyki oraz języka obcego, korzystania z bibliotek uczelnianych, digitalizacji literatury naukowej, organizacji transportu między budynkami uczelnianymi, pomocy psychologicznej, aktywizacji społecznej i zawodowej. Aktualnie na kierunku lekarskim studiuje 12 osób z orzeczonym różnym stopniem niepełnosprawności.

7.2 System biblioteczno-informacyjny UM w Bydgoszczy tworzy m.in. Biblioteka Główna przy ulicy Marii Skłodowskiej Curie 9, która jest czynna cały tydzień z niedzielami włącznie w godzinach uwzględniających potrzeby i możliwości studentów. Dostęp do zasobów biblioteki jest zapewniony zarówno przez odpowiednią liczbę personelu, jak i przez wykorzystanie drogi elektronicznej. W budynku biblioteki udostępnione są czytelnie o łącznej powierzchni 243 m², w tym czytelnia główna, pracownia komputerowa wraz z czytelnią czasopism, oraz pokój cichej nauki. W pracowni komputerowej w bibliotece zlokalizowane są 23 stanowiska umożliwiające dostęp do książek i baz danych. Studenci oraz pracownicy CM UMK mają pełny dostęp do elektronicznych baz bibliograficznych (Polska Bibliografia Lekarska, MedLine, Biosis, EPSCO) po zalogowaniu się do osobistego konta z dowolnego miejsca na świecie dzięki uczelnianemu systemowi logowania do usług elektronicznych.

Biblioteka ma wykupioną licencję do WBN. Istnieje możliwość korzystania przez studentów z bezpłatnego dostępu do Internetu bezprzewodowego. Biblioteka jest także wyposażona w skaner.

W czytelni jest 5500 podręczników, 1812 tytułów czasopism (nauki medyczne) oraz 41 tytułów e-książek (nauki medyczne). Studenci mogą również korzystać ze wszystkich bibliotek miejskich oraz uczelnianej Toruńskiej. Zasoby biblioteczne, zarówno w j. polskim, jak i j. obcych (głównie j. angielskim) są systematycznie aktualizowane, obejmują szeroki zakres tematyczny i przystosowane są do potrzeb zarówno w zakresie kształcenia, jak i

prowadzonych badań naukowych. Biblioteka zapewnia studentom i pracownikom ocenianego kierunku aktualne piśmiennictwo, zalecane w sylabusach przedmiotów, które pozwala na osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie wiedzy, kompetencji i umiejętności związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, a także jest pomocne w prowadzeniu badań naukowych. Liczba poszczególnych egzemplarzy podręczników uwzględnia liczbę użytkowników.

7.3 Baza dydaktyczna Jednostki jest systematycznie uzupełniana, modernizowana i rozbudowywana. Aktualnie trwa dobudowa i rewitalizacja budynków obu Szpitali Uniwersyteckich (Szpital Uniwersytecki Nr 1 oraz Szpital Uniwersytecki Nr 2), a także Centrum Symulacji Medycznych i budynków dydaktycznych, gdzie mieści się Zakład Histologii i Embriologii.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Bazę dydaktyczną, w której odbywają się zajęcia kierunkowe, w ty kliniczne należy uznać za dobrą i pozwalającą na pełne uzyskanie zaplanowanych efektów kształcenia. Zwraca uwagę bardzo nowoczesne i bardzo dobrze wyposażone Centrum Symulacji Medycznych. Laboratoria oraz pracownie do nauki biochemii i parazytologii, a także mikrobiologii są ciasne i nie zawsze spełniają wymagania przepisów BHP. W przypadku biologii molekularnej utrudnione jest osiąganie zakładanych efektów kształcenia, z uwagi na brak pracowni do realizacji tego przedmiotu. Jednak zaplanowano już remont budynku, w którym te pracownie się znajdują, który uwzględnia wszystkie uwagi sformułowane przez ZO. Biblioteka zapewnia studentom oraz pracownikom właściwy dostęp do zbiorów oraz piśmiennictwa zalecanych w sylabusach. Uczelnia zakończyła kilka inwestycji związanych z rozbudową infrastruktury. Planowane są kolejne inwestycje.

Dobre praktyki

1. Realizacja Kształcenia Praktycznego na VI roku w jednostkach ochrony zdrowia posadowionych w różnych miastach w Polsce.

Zalecenia

1. Należy dostosować wielkość sal dydaktycznych do liczby przebywających w nich osób.
2. Należy dostosować infrastrukturę do potrzeb osób niepełnosprawnych.
3. Należy wydzielić pracownię do nauki przedmiotu biologia molekularna.
4. Należy dostosować warunki środowiskowe do wymagań przepisów BHP w laboratoriach oraz pracowniach w których odbywają się zajęcia z nauk podstawowych.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

- 8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia
- 8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1 Opiekę nad studentami na poszczególnych latach studiów pełnią powołani przez Rektora Koordynatorzy Kierunków oraz powołani przez Dziekana Opiekunowie Roku i Koordynatorzy Przedmiotów/Modułów. Opiekunowie pomagają studentom wdrożyć się w procedury studiowania na I roku studiów, a także wspomagają rozwiązywanie problemów pojawiających się w całym cyklu kształcenia. Na początku swej kadencji obecne Kolegium Dziekańskie opracowało i wprowadziło Regulamin Opiekuna, nadając opiekunom studentów szerokie kompetencje służące poprawie jakości kształcenia na Wydziale, np. przeprowadzanie hospitacji.

Dla doskonalenia systemu opieki, oprócz stałych posiedzeń Rady Pedagogicznej – organizowanych pod koniec semestru zimowego i letniego – Kolegium Dziekańskie organizuje w zależności od potrzeb dodatkowe posiedzenia Rady, z udziałem starostów i opiekunów wszystkich lat studiów. Podczas spotkania z ZO studenci podkreślali otwartość Dziekana oraz Prodziekanów na prośby studenckie dotyczące zarówno ich indywidualnego procesu kształcenia, jak i ewentualnych zmian w programie studiów. Niezwykle atrakcyjną i oczekiwaną przez studentów inicjatywą służącą rozwojowi i doskonaleniu systemu wspierania oraz motywowania studentów jest podjęcie przez Kolegium Dziekańskie działań w kierunku utworzenia etatu studenta – stażysty na Wydziale. Opracowany Regulamin studenta-stażysty został złożony do Dyrektora ds. studenckich i organizacji kształcenia UMK w Toruniu celem dalszego procedowania.

Nauczyciele akademicy są dostępni dla studentów w trakcie prowadzenia zajęć wynikających z planu studiów oraz w czasie pełnionych dyżurów, które odbywają się w terminach dostosowanych do planu zajęć studentów. Istnieje również możliwość umówienia się z wykładowcą na spotkanie poza wyznaczonymi godzinami, co ma dla studentów istotne znaczenie w związku z podejmowaną w wielu przypadkach pracą zawodową, wykonywaną równoległe do odbywania studiów.

Pomoce naukowe niezbędne do uzyskania efektów kształcenia są w opinii studentów przydatne. Jakość materiałów dydaktycznych jest oceniana pozytywnie. Nauczyciele akademicy często wysyłają materiały na swoje zajęcia za pośrednictwem poczty elektronicznej. Z perspektywy studentów ocenianego kierunku materiały wysyłane drogą elektroniczną wspomagają pracę własną studenta.

Obsługę administracyjną procesu kształcenia prowadzą: Dziekanat, sekretariaty, biblioteka oraz administracja domów studenckich i służby podległe Kanclerzowi. Studenci obecni podczas spotkania z ZO bardzo pozytywnie ocenili pracę dziekanatu i pomoc pracowników administracji w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów. Godziny otwarcia dziekanatu w opinii studentów są odpowiednie.

Studenci kierunku lekarskiego mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań naukowych angażując się w działalność Studenckiego Towarzystwa Naukowego CM UMK. Na Wydziale Lekarskim działa aktywnie 28 kół naukowych (m.in. SKN Alergologii, SKN Biologii Medycznej, SKN Chirurgii Dziecięcej, SKN Chirurgii Naczyniowej i Angiologii, SKN Chirurgii Ogólnej i Transplantologii, SKN Chirurgii Ogólnej, Gastroenterologicznej i Onkologicznej, SKN Chirurgii Plastycznej, SKN Dermatologii, SKN Dermatologii

Eksperymentalnej, SKN Diabetologii). Prace studentów powstałych w ramach kół naukowych są prezentowane na krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych, a także publikowane w czasopismach z listy JCR. Członkowie kół mogą ubiegać się o dofinansowania prowadzonych badań i publikowania wyników ze środków będących w dyspozycji Dziekana WL. Studenci zrzeszeni w STN mają możliwość korzystania z pracowni specjalistycznych jednostek organizacyjnych w ramach których działają poszczególne koła. Ponadto studenci mogą liczyć na pomoc nauczycieli akademickich podczas przygotowywania wniosków do komisji bioetycznej, podczas analizy statystycznej uzyskanych wyników, a także przygotowania prac do prezentacji lub publikacji

Studenci mają możliwość zrzeszenia się w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Studentów Medycyny IFMSA-Poland Oddział Bydgoszcz działającym przy CM UMK. Umożliwia to studentom pracę przy projektach naukowych na zagranicznych uczelniach. W ramach programu SCORE (Standing Committee on Research Exchange) młodzi naukowcy mogą wziąć udział w międzynarodowej wymianie studentów w 67 krajach na całym świecie. Standardowo wymiana ta trwa 4 tygodnie, jednak istnieje możliwość przedłużenia tego okresu. Praca badawcza odbywa się pod okiem osoby prowadzącej, która sprawuje bezpośrednią opiekę nad studentem. Daje to szansę na poznanie rozwiązań i technologii stosowanych przez najlepsze ośrodki naukowe na świecie, a ponadto umożliwia indywidualne podejście do każdego z uczestników wymiany i poszerzanie jego zainteresowań. W latach 2013-2017 w ramach wymiany naukowej wyjechało 12 studentów, a do CM przyjechało 7. Z kolei na praktyki wakacyjne wyjechało 99 studentów, a do CM przyjechało 96 studentów.

Motywacją do prowadzenia działalności naukowej są stypendia przyznawane z Własnego Funduszu Stypendialnego CM UMK, a motywacją do osiągnięcia dobrych wyników nauczania są stypendia za wyniki z nauce, przyznawane na podstawie zasad określonych w Regulaminie przyznawania pomocy materialnej dla studentów i doktorantów UMK. Warto zaznaczyć, że wysokość stypendiów przyznawanych studentom CM UMK jest niższa niż przyznawanych studentom studiującym na Wydziałach znajdujących się w kampusie Toruńskim.

Wydział Lekarski uzyskał dofinansowanie NCBiR dla realizacji projektu „Doskonalenie kompetencji przyszłego lekarza”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. W ramach tego projektu przewidziano warsztaty z zakresu: podstawowych metod diagnostycznych, badania USG, wypisywania recept, podstawowych metod fizjoterapeutycznych, systemów informatycznych ewidencjonowania chorych, komunikacji interpersonalnej, komunikacji z pacjentami poszkodowanymi i rzecznikiem praw pacjenta, coachingu, dialogu z dziennikarzami, savoir-vivre, języka obcego na poziomie B2, finansowania opieki zdrowotnej przez płatnika usług medycznych, ochrony ubezpieczeniowej, przepisów podatkowych, prowadzenia badań klinicznych, przepisów sanitarnych związanych z założeniem indywidualnej praktyki lekarskiej, działalności Izby lekarskiej, rozliczania własnej działalności gospodarczej. W ramach tego projektu przewidziano także wizyty studyjne w aptekach, hospicjach, placówkach leczniczo-opiekuńczych oraz placówkach pomocowych dla bezdomnych.

W uczelni funkcjonuje prężnie działający Samorząd Studentów, który realizuje szereg inicjatyw, których adresatami są nie tylko studenci, ale również pracownicy Uczelni i

mieszkańcy Bydgoszczy. Są to np. Juwenalia, akcje krwiodawstwa. Samorząd Studencki współpracuje ściśle z Kolegium Dziekańskim Wydziału Lekarskiego. By realnie wzmocnić pozycję studentów, w bieżącym roku akademickim zwiększono z 20% do 30% udział studentów w Radzie Wydziału Lekarskiego, w której są obecnie reprezentanci wszystkich lat studiów. Studenci na bieżąco informują prodziekana ds. spraw studenckich o problemach dotyczących procesu kształcenia. Skargi i problemy zgłaszane przez studentów do Władz Wydziału i Samorządu Studenckiego dotyczą przede wszystkim spraw z zakresu pomocy finansowej, ale także przypadków braku porozumienia z konkretnymi nauczycielami akademickimi. W takiej sytuacji do mediacji włącza się Opiekun Roku lub Prodziekan ds. Studenckich. Dziekan, po zasięgnięciu opinii samorządu, jeśli zgłoszona sytuacja tego wymaga, organizuje spotkanie, w którym uczestniczą zarówno studenci zgłaszający problem, jak i nauczyciel akademicki oraz władze i samorząd. Poważne zarzuty rozstrzyga odpowiednia Komisja Dyscyplinarna.

Biuro Karier CM wspiera studentów kierunku lekarskiego poprzez zbieranie i przekazywanie ofert pracy zarówno stałej, jak i dodatkowej, działalność informacyjną na temat rynku pracy, instytucji, wydarzeń, prawa pracy itd., organizowanie Targów Pracy i Promocji Pracodawców OFFerty, przeprowadzanie indywidualnego doradztwa zawodowego, (w szczególności pomoc przy pisaniu dokumentów aplikacyjnych, przygotowywanie do rozmów kwalifikacyjnych, testy preferencji zawodowych), organizowanie praktyk zawodowych, mających na celu zwiększenie zdobytego doświadczenia zawodowego i poznanie zasad panujących na rynku pracy, organizowanie zajęć z zakresu podnoszenia kompetencji miękkich m.in. komunikacji, kreowania wizerunku, przygotowania do spotkań z pracodawcą, a także organizowanie spotkań z pracodawcami.

8.2 W ramach oceny jakości kształcenia studenci mają możliwość udziału w ankietach elektronicznych, które są realizowane dla każdego przedmiotu po zakończeniu cyklu dydaktycznego w systemie USOS.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA wskazali na mocne i słabsze strony procesu ankietyzacji. Wyniki ankiet są analizowane przez władze jednostki, a postulowane przez studentów zmiany, dotyczące m.in. zwiększenia nacisku na praktyczny wymiar zajęć, wprowadzane w życie. Warto podkreślić kompleksowość ankiet, odnoszą się one do wszystkich interesujących studentów wizytowanego kierunku aspektów procesu kształcenia, a także pozwalają na proponowanie własnych projakościowych rozwiązań. Szeroki zakres badania obejmujący każde zajęcia z osobna, a także obszerny i szczegółowy zakres formularza ankiety, determinuje konieczność poświęcenia przez studenta dużej ilości czasu na ocenę wszystkich zajęć.

Pracownicy administracyjni podlegają ocenie okresowej z wykorzystaniem anonimowych ankiet w systemie internetowym (ostatnie zbieranie danych zakończyło się 15.09.2016 i obecnie podlega ono analizie i wdrożeniu działań naprawczych)

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka realizuje wszystkie zadania związane z opieką i wsparciem studenta w procesie kształcenia w sposób odpowiedni. Działania mają charakter kompleksowy, uwzględniają zróżnicowane potrzeby różnych grup studentów. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wskazali szereg atutów kształcenia na tym kierunku studiów. Duże znaczenie ma otwartość

władz jednostki na uwzględnienie studenckiej perspektywy, jak i utrzymywanie partnerskiej relacji z interesariuszami wewnętrznymi. Studenci uzyskują szerokie wsparcie od władz wydziału, nauczycieli akademickich oraz pracowników administracji. Studenci mogą liczyć na wsparcie wykładowców poza zajęciami. Życie studenckie w bardzo ciekawy sposób animują działające organizacje studenckie i koła naukowe.

Dobre praktyki

Nie zidentyfikowano

Zalecenia

Brak.

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Podczas wizytacji przeprowadzonej w roku akademickim 2011/2012 zalecono powołanie Rad Pedagogicznych, a także wprowadzenie realnej możliwości konsultacji z nauczycielami akademickimi.	Obecnie na kierunku powołano Wydziałową Komisję Programową. W jej skład wchodzi nauczyciele akademicy, w tym stanowiący minimum kadrowe, studenci oddelegowani przez samorząd studencki, a także przedstawiciele pracodawców, organizacji zawodowych i instytucji publicznych oraz absolwenci. Komisja przygotowuje programy i plany studiów. Dokonuje także analizy treści programowych ze względu na ich zgodność z zakładanymi efektami kształcenia i adekwatność w stosunku do aktualnego stanu wiedzy.

Przewodnicząca Zespołu oceniającego

Dr hab. n. med. Bożena Czarkowska - Pączek

